

Minden magyar ember házának; minden hatósági intézmény termének
legszebb disze, legszebb ékessége



Ő Felsége a király és királyné

IV. Károly király és Zita királyné

művészi kivitelű, mélynyomású arczképe.

A koronázás magasztos tényének megőrkítésére a király és királyné legmagasabb engedelmével *Strelisky cs. és kir. udvari fényképész* készítette a felvételt, mely Ő Felsége a király és királyné legkegyesebb tetszését megnyerte, s a terjesztéshez legfelsőbb helyen hozzájárultak.

A mélynyomású kép ára
keret nélkül . . . 10 korona.

A kép nagysága 40×50 cm.,
a karton pedig 58×70 cm. nagy

Kapható:

LAMPEL R. könyvkereskedése (Wodianer F. és Fiai) r.-t.-nál,
Budapest, VI., Andrásy-út 21. és minden hazai könyvkereskedésben.



5. SZ. 1917. (64. ÉVFOLYAM.)

SZERKESZTŐ
HOITSY PÁL.

BUDAPEST, FEBRUÁR 4.

Szerkesztési iroda: IV. Vármeze-utca 11.
Kiadóhivatal: IV. Egyetem-utca 4.

Egyes szám
ára 40 fillér.

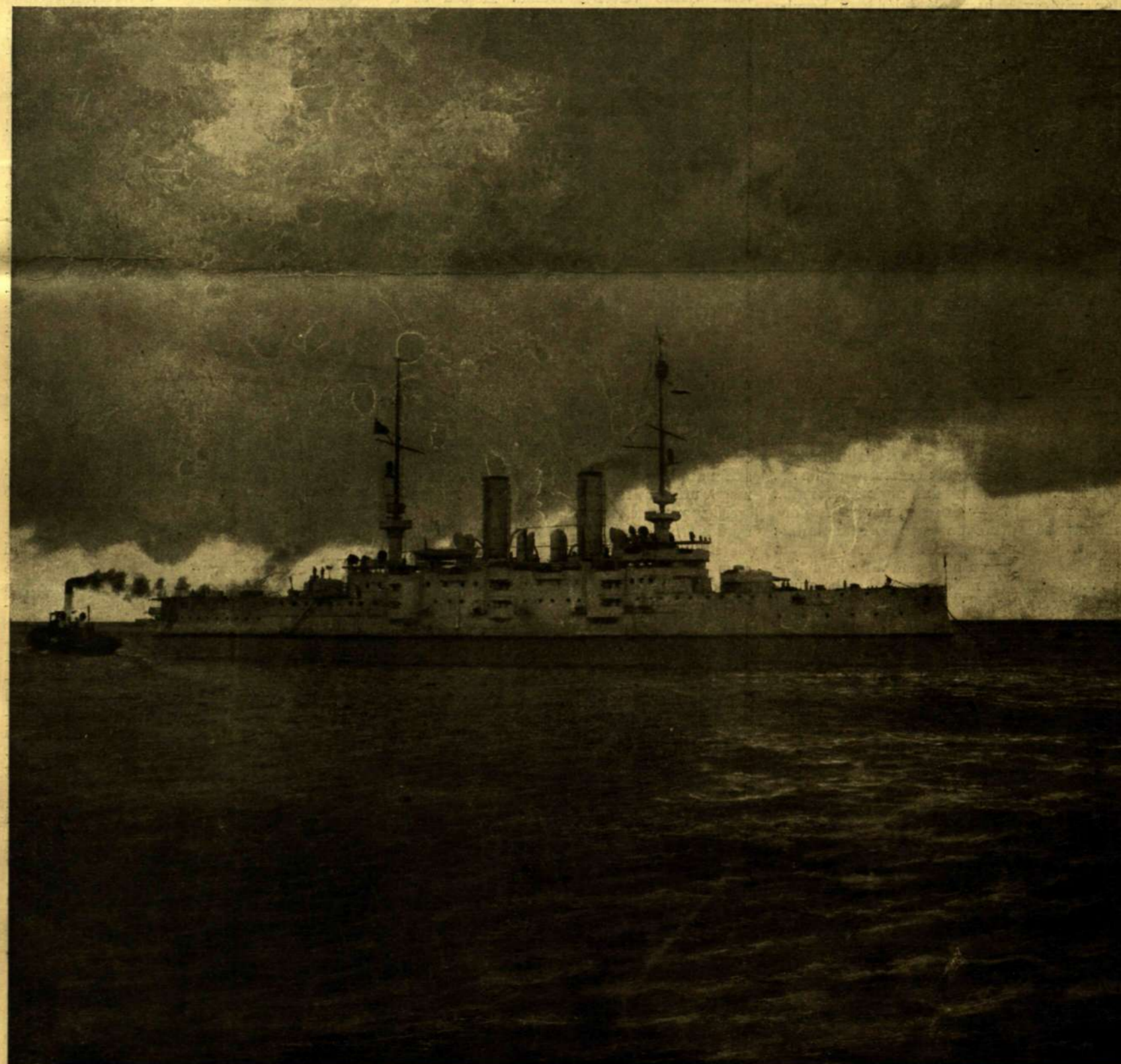
Előfizetési
feltételek:

Egészévre
Félévre
Negyedévre

20 korona.
10 korona.
5 korona.

A "Világkrónika"-val
negyedévenként 1 koronával
több.

Külföldi előfizetésekhöz a postailag meg-
határozott viteldij is csatolandó.



EGY CSATAHAJÓNK. — Balogh Rudolf, a harcstérre kiküldött munkatársunk felvétele

AZ AMAZONKIRÁLYNŐ.

REGÉNY. — IRTA PEKÁR GYULA.

(Folytatás.)

Benn vannak, benn a titkok életet tiltó négyzögében. Sivár és kihalt a tér, sárgásan kopár a szentély előudvara, csak a kapu döngésére rebbennek fel a kányák a kétfelől is fehérő csonthegyek piramisairól. A kaputól nyilgyenes út indul s zseli ketté a gyeptülen teret; ez utat mindkét oldalról kőből formált s befelé néző csodalények őrzik: szárnyas sphynxek, s rebbenő phoenixek, aztán guggoló griffek sasfejjel, proenzlással s lapuló khimaerák oroslánfejű s sárkánytesttel... ezeknek tátott szája fűzi kétfelől a vándorokat az út végében levő egyszerű szürke épülethomlokzat felé. Ott a Labyrinth...

Akár egy bánya bejárata, oly tömzsi és nyomott ez a fogazatos oromzatú assyr homlokzat; alacsony, de annál szélesebb: kilenczszeres vakívek tagolják a Minotaurus palotájának ablaktalan frontját. És — kisebb négyszög a vörös falak nagyobb négyszögében — ez épület a szűkülő völgy felé terjed hátra s lapos tetejével egyre jobban ebbe a völgybe szorul; egyszerre aztán mintegy a hegy alá tolik, a hegybe tűnik bele. Theseus látja, az a följé boruló szirtkúp füstöl most is... mögötte az összefogódzó leányok reszkette súgják: «Hallod-e, mily szörnyen bög oman a föld alól?» a fiúk is sápadtak, de azért töprengve találgatják: «látjátok, mily kicsi az a kapu ott középen?... ha olyan óriás, hogy férhet ki erre a Minotaurus? Apollóra, nem értjük, hisz fel se állhat abbari az alacsony oszlopcarnokban!» Theseus faggatják, ám ő nem ér rá felelni: a kapuban ott hátul megjelenik a kénvára taláros papi sereg. Ijesztő fakó arcok, jönnek, közelednek, hangosodik a zord énekük: «vérel öntözétek az Élet Fáját»... A hegy Taurushoz érnek, gyers. halk szavak után széles és rövid szent kard villan a kezükben; gyakorlott fordulattal veszik körül az áldozatra szántakat. Előre! Indulnak a torzofajú griffek és khimaerák közt a bejárat feketén ásitó nyitott kapuja felé.

Halotti esend ott benn a csarnok tömzsi, fekete, kettős oszlopainak a homályában. Ariadne visszatartott lélegzettel hajlik elő az egyik jáspis sudár megöl: «Astarte segíts... ott jönnek. Vigyázz, Phaedra, meg ne lássanak... hol a gombolyag?» — «Itt van, nővér.» Ariadne a mögötte sóhajtozó vén ezermesterhez fordul: «Hamar, jer, apó, segíts, hogyan is? igen, a fonál végét ide az én oszlopom lába köré kötjük... úgy!... én majd lopva a kezébe csúszatom a gombolyagot; ő tovább megy, eresztí magam után a fonalat s visszajövet egyszerűn újra felgombolyítja, — vezeti őt az aranyfonál s ő így a kijáratához, az élethez, ide hozzám talál... Apó, csak elég hosszú lesz-e ez?» Daedalus vállat von: «bizony, hetvenhét folyosó...» Döbben Ariadne, ám Phaedra máris lázasan tépi, bontja a palástja szegélyét: «itt van, hamar toldjuk hozzá a magamét!» Nő a gombolyag, de Ariadne azért még se nyugodt: «aj, hátha dörén tovarohan itt mellettem? hisz nem tudhatja, hogy itt vagyunk s mi jelt neki nem adhatunk?» — «Csitt, nővér, jelt ad a galambunk. Hallod-e?»

Theseus belép. Mielőtt azonban a napvilágtól búcsúznék, még egyszer a káprázó egekbe néz fel s pillanatra megrendül Poseidon fia: «elhagya, Aphrodite?» Jön a válasz rá hamar már is hallja belülről a halk turbékolást. Elérti s óvatosan húzódik a bűgás iránt a sötét oszlopok felé. Hallja a gerlesztőt az előtte haladó Taurus is, meg is áll, figyel, de aztán csak vállat von: «tovább!» Theseus karja már az oszlopot súrolja, érzi, az isteni segedelemnek most kell elkövetkeznie s keze lopva, tapogatózóan nyúl ki a himatiónja alól. Elöl a zord papok fáklját gyűjtanak; egy percze megáll

a menet. Nesz, sóhaj, suhogás, aranyhaj illata az oszlop mögöl, majd egy kicsi kéz remegő, siető, ismerkedő érintése... Theseus megragadja: oly forró e kezecke, ujjai aggódók, de biztatók is, édesek, beszédesek, mindent elmondanak s megmagyaráznak, aztán egyszerre kisiklanak a hatalmas tenyérből s maguk helyett az aranygombolyagot csempézik bele. Poseidon fia megtagogatja; egy búcsúszoritás, és indul is már a köpenye alá rejtett mentőszerrrel. Megyen a fal mellett s a hogy tovább, észrevétlen eresztí maga után a fonalat.

III.

A MINOTAURUS.

Szűk folyosó, dohos falak, fojtó a lég a nyomasztó boltív alatt... Ok csak mennek, mióta már? s még meddig mennek? suhanva siet a néma csapat s léptük ekhója agyatrázó zúgással véltük szinte versenyt szalad. Hosszú ez a keskeny alagút: egyhangú, egyenletes és egyforma, az a végtelenségig, a szédületig, a megőrülésig! Mert az agy hamar beleszibbad a megtett út elképzelésébe és ellenőrzésébe, — hogy is volt eddig? Indultak egyenesen, aztán széles, de egyre kisebbödő s folyton lejjebb menő négyszögekben következetesen jobbra kanyarogtak, a míg csak egyszerre azon nem vették észre magukat, hogy ime már balra haladnak, de nem többé négyszögekben, hanem növekvő és emelkedő körökben, — most nyilván az útörvény katlantetején haladnak már, merre most? hisz hétéfelé ágazik itt az út?! Mennek kigyóvonalon lefelé, majd négyszögben rohannak jobbra, utána körbe kanyarodnak balra: fordulnak hegynek fel, hátrálnak völgynek le s hol tompa, hol hirtelen éles szög alatt váltanak folyosót... Van elég, jobbra, balra, megannyi tévesztő zsákuteza! Liheg az athéni menet, kábulnak érkeik: ok rohannak, de olykor már azt hiszik, állanak, s a falak, a végnélküli folyosófalak azok, melyek mellettük tovaszángulának... Sohasse fogják hát tudni ezt az előlük szökő folyosót utólról? Theseus olykor orozlánszemmel pillant hátra a tántorodókra, aztán annál óvatosabban hagyja legombolyodni maga után a fonalat a fal mellett. Pinczerfen penészesek e fal kőnégyzögei, vajjon mi lehet mögöttük? Néha vízcsobogás, máskor lüktető zúgás, tán emberi jalkiáltás hallatszik, de hogy jobbról-e, vagy balról, felülről-e, vagy alulról, azt ugyan ki tudhassa? Itt-ott futó patkányba vagy formátlan, nagy barlangi varangyba botlanak, csakhamar féregek, rinyák és kigyók is jelentkeznek; a menet kitér, a következő perczben azonban még jobban félre kell húzódnia, — itt az ok, e szennyes szörnyek miért gyülekeznek! A fordulónál a zsákutezában egy görsbe görnyedt rabszolga fekszik; első percze csalókan mozogni látszik, de csakhamar kiviláglik, hogy a mozgás ez eleve nem az övé, hanem a tetemén nyüzsgő falatozóké, — a szerencsétlen arca még mindig az éhhalál kínjába torzul, mohó fogai közt most is ott van a rongygyá rágott sárga bőrvé... «Most őt eszik, gnyolódanak a papok, — ez az, a ki a mult héten ki akart szökni a Labyrinthból!» Taurus megrúgja: «majd takarítsátok el... Tovább!» Mennek, — Theseus aggódva tapogatja fogó gombolyagját: vajjon elég hosszú lesz-e az Ariadne fonala? Mögötte iszonyodva súgnak össze a fársak: «tapintsátok csak, a falak nem hidegek többé, nem nedvesek, szárazak és egyre melegebbek... aztán érte-e? tömjénszag a légtérben... s ez a nesz? növekvő bűgás, jaj, végünk, közeledünk, a Minotaurus bődülése ez!» Ismétlik a szót, a rettegés bátorodik, egyszerre aztán sikolylyá tör ki a suttogás, — ki az? Myrto kiált vakon, eszelősen, páran megállnak, megvetik a lábukat

s ádázul ellenállnak. A hátul jövő papok nyilván szokva vannak az eféle kitéréshez, — villan a szent késük a lázadók feje felett s csak annál hevesebben nyomják és tolják őket előre. Theseus, hogy a fonalat védje, a falhoz lapul; ez a fal csakugyan minden lépéssel forróbbra válik s a bődülés moraja is nő perczeről-perczerre; valami zsolozsma kíséri a lármát, a siralmas szó tompán zúg a falakon át: «Adon Molokh!... Adon Molokh!...» Most egyszerre mi ez? a papok ott elől földnek fordítják a fáklját, hirtelen sötét lesz. Iszonyat percze, — a sötétben hanyatt-homlok lökik, döfködik őket a kanyarodó folyosó lépcsőin lefelé. Nyilván valami érezájtonak zúdulnak neki. Ez ajtó a hétszeri gyors kopogtatásra dörögve tárul, — ok előre rohannak, de a vulkáni káprázattól nyomban visszatántorodnak... Ott a Minotaurus!

Órjító ez a pillanatnyi vak tehetetlenség, Poseidon fia előtt azonban csakhamar derengni, tagolódni kezd a kép: magas, kerek kupolateremben vannak, melyet úgyszólván egészen betölt a tüzet lihegő óriás. Theseus a szemét meresztí: «é-le hát, é-le? mozdul-e?» s első percze bizony maga is alig mer hinni az értekeinek: «nem, nem mozdul!» s alig meri hozzátudni: «nem is mozdulhat»... persze, hisz ez a rém nem a hírdet élő emberélt, hanem csak egy vörös izzóra fűtött üres érezbálvány! Groteszk rézsörny, a Minotaurus valóban nem mozdulhat, egy hegy súlyával gubbaszt kerek vörös márvány talapatán; voltaképp csupa fej, csupa száj ez az ijesztő szobor: csuf hasa és maga alá szedett törpe emberlábai egészen eltűnnek a tornyosodó érekszavakkal ékített torz nagy fej s ennek fehérizzó fűrészfogak közt fátongó öles szája mellett. E száj kemenezéjében van benne a pokol, — lángnyelvek nyaldosák az ajkak széleit, de láng tör elő az üres szemgolyókból, az orrlíakból, sőt a köldök mélyedéséből is. És mind e fényesség tánczolja világítja be a kaján, pufók rézerez rémes fitorait s a mögötte kigyózdó arany aureola-kört. Hasa alatt a Minotaurus térdei oldalvást terpeszkednek s e két térden érekszignonyul két lybiai fekete óriás áll; ezek se mozdulnak, de ezek élnek, emberek, arra való, hogy az áldozatokkal végezzenek. Csak a szemük fehére villan, a belépő Minoson a váró tekintetük.

Mert valóban a király az, a ki most főpapjával s herélteivel az oldalajtón át a szörnyű szentélybe lép. Jön, mint a büntető és tisztító lángisten legfőbb papja, nem bíborban, hanem az abedmokokhok hivatalos kénvára talárjában, csak hogy megkülönböztetésül az Élet Fája van ez öltöny elejére himezve: aranygallyakkal, smaragdlevelekkel s e Fa felett az örökkévalóság szárnyas karikája ragyog ezüstpikkelyekből, — fején kidaris helyett szarvakkal ékes tiara magaslik. Minos tart karokkal, szerzetárasan fordul a bálvány felé, duzzadt ajkai mozognak, nyilván valami fohászt motyognak... ez alatt a háta megöl egy gúzsba kötött, övig meztelen rab skythát hoznak be s a főpap kést ad a király kezébe. Minos melle alatt gyakorlott kézzel szúr a fehér testbe, a kiömlő vért arany edénybe fogja fel s aztán a Minotaurus lángoló szája felé frecescenti. Most Taurus lép hozzá s az athéniekre mutat; a király felnéz, szemé követi a vezér ujját, közben némán simogatja fonott rőt szakállát. Szörnyű a fagyos kék szemek tekintete, dermesztő, kővé meresztő, olyannyira, hogy Myrto s a leányok újra felsikoltanak. És Minosnak, mintha csak erre várna, arca átalakul, ajka élveteg mosolylyal rándul a leányok jajsavára; nyilván jól esik neki, csiklandja őt e szenvedés, rettetgetés. A hosszú fonott szakáll reszketni kezd; a nagy úr lassan emeli kezét, int, maga elé parancsolja a leányokat szemlére egymás után. Ok nem értik, bámulnak, de előlépnek, — a király az arczukat

czirógatja, mohón gyönyörködik bennük s végre is mind a hetet oldalt állítja. A főpap erre kérdően pillant fel, Minos torz mosolylyal bólint, majd újból szétveti karjait s szertartásosan fordul a Minotaurushoz:

— Adon Molokh, te Lángok Úra, Adramelekh, te Tűzkirály, hallgass meg engem s ne haragudjál: segélyed fejében én kötöttem le magamat neked, én ígertem oda szent tüzednek diadalomat, zsákmányomat, e hitetlen attikai parasztokat, kik nem ismerik a Kiprat-Arbat, a négy szent nemzet közös szent isteneit s az Arba-Lisun, a négy szent nyelv egyikén se tudják a Baal Merodakh legfőbb nevét kimondani... megígertem s ehhez képest tudom és vallom, hogy igenis, szentül tied az athéni adó e hét szüze, de Astarte, a Gyönyörök úrnője, im' előbb számomra, az én gyönyörömre kéri őket kölesön tétőle, — könyörgök, engedd át őket nekem, az által, hogy majd szolgálják élvezetemet, hadd élvezhessem teljesebben a győzelmemet! Úgy-e, ide adod, hisz úgyszólván kapod őket... egyelőre, igényed lejűl, hét fekete tyúkalkt érde helyettük. Rajta, Ethbaa, hozasd e fekete tyúkokat, a Tűzkirály türelmetlen tüze hiába ne várakozzék...

A király megfordul s az alázatosan hajlongó és hunyorgató főpapra tekint; mialatt az apró áldozati állatokat hozzák, ok ketten értően néznek össze. Csak a távolabb, erre az athéni ifjak mögött álló fanatikuss vén papok esőválják a fejüket. Theseus hallja, tyrsi mély torokhangon mint tör ki fenyegető, fojtott méltatlankodásuk:

— Halljátok? már megint az a régi komédia. — Csalás! pedig jaj annak, a ki istent csal. Nebo annak nem jósol semmi jót! — Nem bizony, jaj lesz neki, még ha király is! — Majd Ninip szárnyas bikája döfi fel, ha a Lángok Urát meri kijátszani! — És Nergal szárnyas oroszlanja tépi ki gyomrát, ha a Tűzkirályt éhezeti! — — —

Lázadón zúg az elégedetlenség, — az oldalajtón át ép hozzák a tyúkokat, Ethbaal prezentálja mind a hetet s Minos egymásután olvassa fejükre a tartozását. Aztán a Minotaurus térdén álló két fekete óriás veszi kézbe s vállat vonva

tübbe veti őket. Ez óriások is elégedetlenség, hóhérezük inkább emberre vágyik... sűrgetően rázzák szignonyukat a megmaradó hét férfialdozat felé. Látja Theseus, látja azt is, hogy a hét leány Minos mögöl kulcsolt kezekkel mint eseng feléje, de egyelőre vár még, inkább a hátmögötti békétlen papokra figyel. Hallga — szavuk suttogóbb, de csak annál vádolóbb, — hadonásznak, köpködnek, átkozódnak:

— Hazugság! Sin-re és San-ra, a Holdra és Napra mondom: nem fogja ő e leányokat istenünknek visszaadni!

— Eh... persze hogy nem, hisz a két év előtti athéni leányok is még mindig a knossosi asszonypalotában vannak!

— Tévedsz, a felét már eladták, drága aranyon adták el Sidonba rabszolganak... S mi még csak az aranyból se kapunk egy körömnit se.

Theseusnak öklöbe szo. ul a keze. De a papok még tovább sügdösődnak:

— Hát az athéni fiúk? azokat tán megkapjuk?

— Tavaly azt az egyet megkaptuk...

— Igen, mert csuf és beteg volt, de a többi, a szépek, egészségesek? Rég eladta már őket Minos, messze vannak Ur-ban, Erekhben, Nipurban, Bábellen...

— Úgy van: ki rab és dolgozik, ki meg asszonypaloták függőnye mögött hiszik... És ezeknek az árából se kaptunk semmit!

Több hang egyszerre:

— Nem! de ezt a hetet most nem engedjük... Király, hamar adj parancsot az áldozásra, ne habozz, engeszteld ki a Lángok Urát, ő e szigetre nagyon haragszik már, — add meg neki azt, a mi neki jár!

Vad kezek ragadják vállon s taszítják előre az athéniakat. Minos lassan fordul feléjük; ádáz mosoly a reszkető ajka körül, szemében fagyos kérelhetetlenség, — egyenkint mustálja az ifjakat s tekintete végül Theseuson áll meg:

— Szép fiúk, erős fiúk... Adon Molokh, Adramelekh, Lángok Úra, hallgass meg! persze, hogy tied ez a hét athéni is, csak ép enged meg, hogy kissé ezek is nálam maradassanak.

Ime a hadak Nergal istene kéri őket tőled számomra, arra, hogy asszonypalotámat őriz-

zék: asszonyaimat szolgálva hadd szolgálják a maguk még nagyobb szegényét s a te királyi szolgáló diadalának egész teljességét! Szent Tűzkirály, óh, visszakapod őket, egyelőre azonban hét fekete kakassal érde helyettük... Hamar, Ethbaal, — s ti minivei pohosaim, fogjátok meg e kevely athéniakat, majd magatokhoz hasonlókra idomítsátok mind a hetet, rajta!... Nos kevely Theseus, látod-e már? nem kell félned, nem esz meg a Minotaurus, élni fogsz, dicsően... hahaha! nem is a magam, hanem asszonyaim őrszolgájaként! Mit álltok? ragadjátok meg — — —

(Folytatása következik.)

BÖLCSŐDAL.

Szétterül im az este szárnya Homály dereng a nagy szobába Legyen az álmod könnyű, színes, Aranyos, pompás, mese-hímes Aludj fiam szép csöndesen Csicsisija, csisija kis babám Te angyalom, te édesem.

Az anyád elment messze tőlünk Nem akar tudni sem felőlünk Az édes csókját másnak adja Gyűlöli azt, ki itt siratja — Tudott csókolni édesem... Csicsisija, csisija kis babám Te angyalom, te édesem.

Asszonycsábító lesz a hied — Sohase törjék meg a szived Vedd el a csókjuk, testük, ajkuk Kergesd el őket, kaczagj rajtuk Úgy haladj át az életem — Csicsisija, csisija kis fiam, Te angyalom, te édesem.

Vagy tán te is az leszel egyszer: Asszonytalan, szomorú ember — Ne kergesd ki az éjszakába, Emeld az öklöd sújts le rája. Hogy ne csókoljon sohasem... Csicsisija, csisija kis babám, Te angyalom, te édesem.

Farkas Imre.



A BEHAVAZOTT HEGYOLDALON. — Jolly Gyula, a harostörre kiktöltött munkatársunk félvétel.

AZ ERKÖLCS HADISZOLGÁLATA.

Rögtön a háború kitérősekor — így szól az északi legenda — Nikolaj Nikolajevics nagyherceg, az akkori generalisszimusz, palotájába kérte a csári hadsereg összes nagy szállítóját és mikor a milliomos urak díszes és előkelő társasága teljes számban együtt volt, a hosszú nagyherceg ezt a rövid kis szónoklatot intézte hozzájuk:

— Uraim! A ki lop, azt felköttem.

Így volt-e csakugyan, azt innen a távolból bajos lenne megállapítani. A nagyherceget nem festik csevegő természetűnek, azok az urak pedig, a kikhez a formás és tartalmas kis beszédet intézte volna, legkevésbé akkor dicsékedtek el ezzel az audienciával, ha valóban megtörtént. Oroszországban, a mennyire e hatalmas birodalom történelmét ismerjük, semmi esetre se lehetett fölösleges dolog a legelőkelőbb szállítókat se fölvilágosítani arról, hogy a lopás tilalmas, sőt büntetendő cselekedet. A mi viszont távolról se jelent még azt, hogy a fölvilágosítás, ha még oly tömör és tartalmas fogalmazású is, mint ama petrogradi szónoklat, föltétlenül biztos ellenszere lenne a lopási hajlam érvényesülésének. Elszántság, bátorság és vakmerőség dolgában, azt a loyális ellenségnek is el kell ismernie, az orosz hadseregszállító egy vonallal se áll a kozák mögött és a míg nyeregben ül, egyszerű bravúrokat tud produkálni. A vágatató paripáról le tudja nyúzni és lopni a bőrt.

Volt-e hatása a nagyhercegi intelmeknek, erről természetesen még kevesebb hiteles tudhatunk, mint magáról az intelmről. De hadseregszállítók nemcsak Oroszországban vannak és szállítási botrányokról, ezt meg kell állapítani, nem a csári birodalomból hallottunk legtöbbet. A legszörnyűbb dolog a hadseregszállítók, a mennyire a jelenségekkel kísérteni lehet, Itáliában követték el, még pedig úgy, hogy — háborúba hajszolták az országot. Egyre több bizonyossága derül ki ugyanis annak, hogy az intervencionista irány hazafias kazánját nagy hadiszergyártó és vállalkozó cégek fűtötték igen égékeny anyaggal: papirossal. Megvásárolták a legelterjedtebb és legbefolyásosabb újságokat és így szereztek meg a hazafias irányzatnak azt a diadalt, a melynek sok ügyura, municzióra és egyéb háborús cikkre van szüksége. Hogy azután a *konjunktúra* milyen erkölcs-

eset kamatoztatták, az mellékesebb. A háború akkor se vásárolt olesón, ha a szállító nem csal és nem lop.

Egy hadsereg azonban teljes és gondosan megalkotott organizmus. Van hivatásos és éber ellenőrzés alatt működő szerve minden veszély, ártalom, megkönykezés vagy rajtaütés elhárítására és megtorlására. Védekező és lesújtó készsége óriási. Iskolája van az éberségben és minden fegyvere az elhárításra és a lesújtásra. Vele kikezdeni, vagy a hogyan Pesten mondják: kibabálni szörnyen kockázatos és mind a harminezket fogánál igen könnyen még többjébe is kerülhet a vakmerőnek.

De a háború nem csupán a hadseregé. A háborúban mindnyájan benne vagyunk. A háború a maga kora rendkívüliségének súlyát mindig ráhárította a fegyvertelen nemzet tömegére is. Most meg, a mikor az egyik fél a fegyveres társaságban nem boldogulván, a neki kedvező döntést éppen a nem harcoló néprétegek összesoroskításában, a kiéhezhetően keresi, különösen és egészen példátlan mértékben. A lakosság is egy hadsereg, egy állandó defenzívára szorított hadsereg, a mely azonban nem örökölte a multtól az uniformis hadsereg szerveztségét. — Nem hagyomány a fegyver katonai mértéke. Nincs iskolája az éberségben, a megfigyelés és a gyors tájékozódás művészetében. Nincs egyéni felszerelése a támadás elhárítására, a megkönykezés meghiusítására és a rajtaütés visszaverésére. A biztosság levegőjében élt, a béke rendjében, bőségben és abban az enyhe lazaságban, a mely soha se követelte tőle, vagy legalább is nem követelte állandóan értékelő idegi feszültségét. Nem volt meg a ékiképzése a maga és a körülményei fegyverben tartására. A hadsereg béke idején is mindig a háború előszobájában áll és kész a viselkedése kódexe arra az esetre, ha bármely pillanatban egygyel beljebb kell kerülnie. A polgárság ilyen előkészítő tanfolyamot nem végzett és a gyökeresen megváltozott viszonyok szerint átalakulni köteles erkölcsét a nagy fordulat a régi rend formáinak teljes me revségében találja.

Ez a magyarázata annak a minden statisztika nélkül is bizonyos valóságnak, hogy a háborús visszaélések aránytalanul nagyobb tömege nem a hadsereg, hanem a közönségre veti magát. A hadsereg lífánsai bizonyára nagyon igyekeznek, hogy tisztességesek legyenek. De a kik

a közönségnek lífárlanak, rettentő falánkságot mutatnak a haszonnyerésben és kábító sokoldalúságot az élelmesség kamatoztatásában.

Szinte nap-nap után egész listáit olvassuk a leleplezett visszaéléseknek: csempészetnek, árdrágításnak, árúzsorának, sarczolásnak, készlethalmazásnak és eltitkolásnak. A haszon és a hirtelen meggazdagodás vágyának vakmerő offenzívája áttöri az ármegállapítások frontját, a spekuláció összeharcolja és barlangokba rejti a készleteket, hogy a mesterségesen fokozott hiány annál rohamosabban duzzassza meg az árakat. A haszonnak minden normális mértéke elveszett és megszűnt.

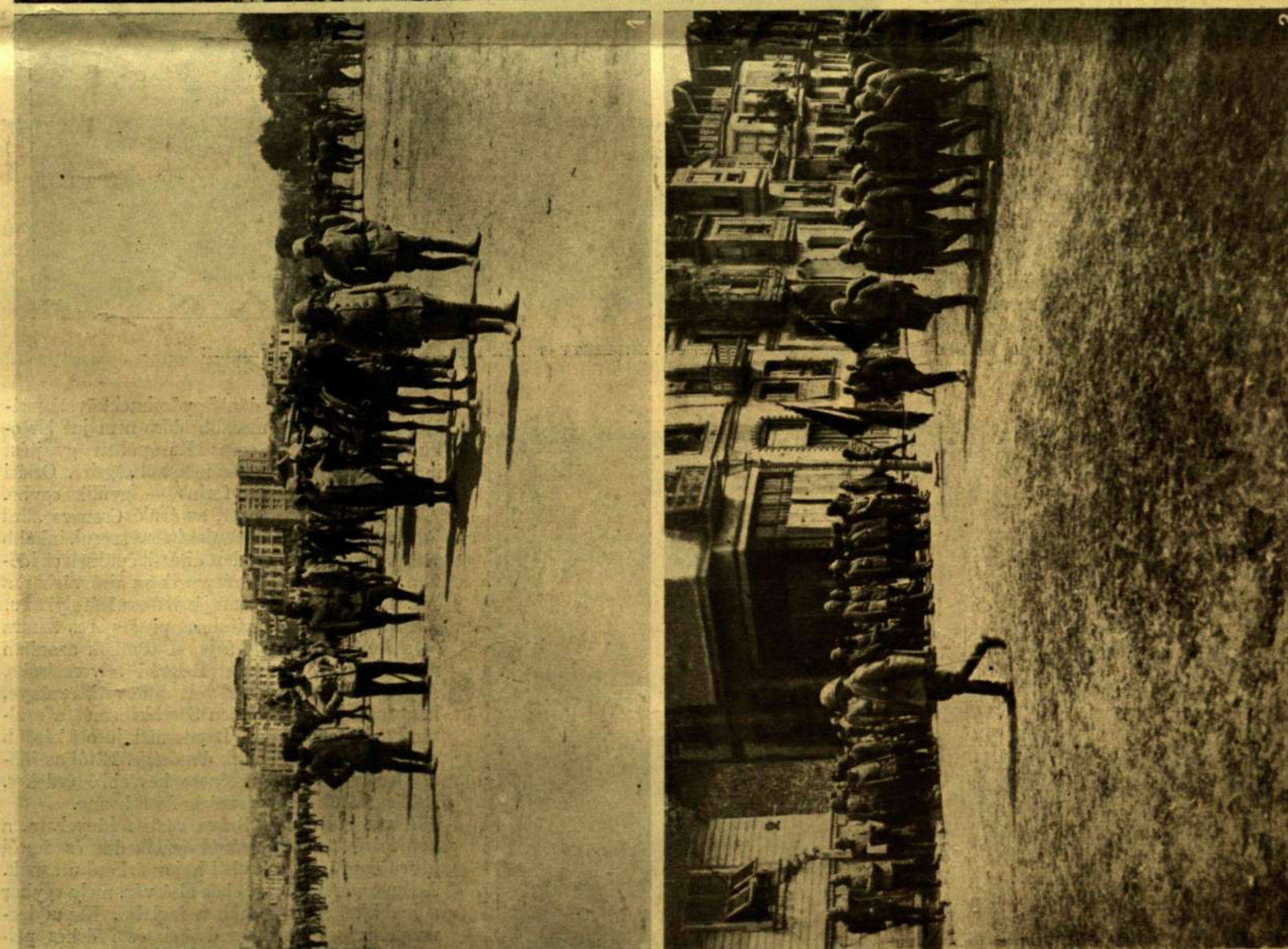
Ezek a jelenségek, mint a krónikákból tudjuk, óhatatlan és következetesen jelentkező kísérői voltak minden háborúnak. Az úrszorások mindig előléptek, a mikor *konjunktúra* keletkezett vagy *konjunktúra* lehetett csinálni és az alkalom is megteremtette a maga tolvajait. Ha most is így történt, ez nemcsak egy jóvátehetetlenséget jelent, azt, hogy az ember lényegében változhatatlan, hanem egy mulasztást is, a mely ilyen súlyos méntésre nem hivatkozhatik. Azt nevezetesen, hogy a társadalom szerveztsége a fejlődésben nem tartott lépést más fejlődésekkel.

Ez a fejlődés nem mérül ki a közigazgatás szerveztségében, a hatóságok munkájában. A listák gazdagsága nemcsak a bűnösök, hanem a megtorló erő buzgóságát is bizonyítja. A hatóságok éberek, tevékenyek és szigorúak. De a teljes siker a *társadalom szolidaritását is követeli a közigazgatás energiájával*. A társadalomnak is részt kell vennie a megtorlásban a szigorú azzal a kivételes és fölfokozott mértékével, a mely a hatóságok sújtó ítéletét a rendkívüli időben diktálja. Ennek egyetlen módját és lehetőségét pedig a társadalom fejlett erkölcsi szerveztsége adja meg. És ez az, a minnek a fogyatékos voltát szomorúan és leszérelten kell tapasztalunk. Hiába keressük a társadalom szankezióját, a mely elviselhetelenné és riasztóvá tenné a hatósági ítélet súlyát akkor is, ha az magában távolról se ilyen roszakító. De a közönség ugyancsak kevés jelet mutatja az ilyen szolidaritásra való hajlandóságnak. Isten menten meg minket attól, hogy harczó hőseinkbenünket védelmezvén, mitőlünk vegyének példát a készségben, a melylyel mi magunkat védelmezzük.

|| Szöllösi Zsigmond.



KÖVESS VEZÉREZREDES TÁBORKARÁVAL. — Jeltő Gyula, a harostérre kiküldött munkatársunk fölvétele.



1. Török tüzérök. — 2. Lövési próbák egy osztrák-magyar útegénél. — 3. Török menetesszád átvonul Konstantinápolyon. — 4. Román foglyok Konstantinápolyban.

A HÁBORÚS KONSTANTINÁPOLY.



A BELGRÁDI VÁR LAUDON-KAPUJA.

SZERBIAI VÁRAK.

(Belgrád, Avala, Szabács, Szendrő.)

Régmúlt hazeros idők történetét idézik fel előttünk a szerbiai várak, elsősorban pedig a magyar történelem egyik legnagyobb alakjának a dicső Hunyadinak neve ölik fel emlékeztünkbe.

Szerbiai építészeti emlékekben meglehetősen gazdag: leginkább várak, kolostorok, török mecsetek és sírkápolnák maradtak fenn. Ezúttal csak a czímber felsorolt négy várral foglalkozunk röviden. Majdnem mindegyik számos vonatkozásban állt Magyarországgal.

Belgrád, a magyarok Nándorfehérvára eredetileg római alapítás. Alaprajzán még ma is felismerhető a római kasztrum hosszúkas négy-szögű alapdoma. Ebből az időből mindössze két síremlék maradt meg a mai vár területén. Singidunum — így nevezték a rómaiak — a negyedik légió állandó tartózkodási helye volt a Kr. utáni I—V. században. Fontos utak vezettek innen Tráziába, Konstantinápolyba és Szalonikába. A hetedik század háborús veszedelmi néptelenné tették a Száva mentét. Ekkor telepíttek le a szerbek ezen a vidéken és a várat Beli-grad-nak nevezték el. A bizanci annalések hol e néven, hol pedig Singidon és Alba graeca néven említik. A IX-ik században Belgrád bolgár püspöki székhely. Már a XI. században állandó vetélkedés tárgya e fontos fekvésű hely a bizancziak, a magyarok és a szlávok között.



SZENDRŐ VÁRA. — Csányi Károly felvételei.

1072-ben a magyarok — így mondja el Ipolyi — az országot a Havasalföld felől ismételve háborúgató bessenyő hadakat visszahajtva, észrevették, hogy a bessenyőket a nándorfehérvári görög őrség segízezi. Salamon király és a vezérek, Gejza és László tehát magát Fehérvárt vették ostrom alá. A görög vezér feladta a várat és csupán szabad elvonulást kért csapatának. Gejza ezt meg is adta. E tettéért Dukász Mihály császár Gejzának hálája jeléül a mai szent korona alsó részét ajándékozta. A vár később nem marad állandóan a magyarok kezén. III. Béla a szerb Nemanját alapítója segélyével ismét Magyarországhoz kapcsolja.

A bolgárok egy időre újból elhódítják, de 1202-ben Imre király ismét visszaszerzi. A Duna, Drina, Száva és Timok közt elterülő macsó-bánság magyar helytartóinak Belgrád volt az állandó lakhelyük. III. Uros István alatt (1321—31) Belgrád a szerb uralom alá tartozik, úgyszintén a szerbek legnagyobb fejedelme, Dusán idejében (1331—55) is. Zsigmond király szerzi ismét vissza és az idők folyamán több változáson átment várat megerősített. Az egyre hatalmasabbá váló török birodalom seregei azonban csakhamar megjelennek falai alatt. II. Murad szultán először veszi ostrom alá a magyarok által hősiesen vezetett a kereszténység védő-bástyájának nevezett várat, de kudarczsal volt kénytelen elvonulni. A mi hős Hunyadink a szendrői Szandzsák-bég ostromát



AZ UGYNEVEZETT «TÖRÖK KINCSTÁR» A BELGRÁDI VÁRBAN.

a míg Savoyai Jenő döntő győzelmei következtekben 1717-ben huzamosabb időre nem jut birtokunkba. A pápa egész Európában gyűjtést indít a vár megerősítésének költségeire. Óriási összeg — két millió forint — gyűlik egybe. A törökök uralma alatt, az áruló Cornaro által jól kiépített vár kevés átalakításra szorul, inkább külső, nagyméretű földerődítések épülnek ez időben. Ebből a korból származik az alsó várban a III. Károly monogrammjával ékes Károlykapu, a sziklába vájt két hatalmas puskaporos kamra és a felső vár mély kútja. A törökök azonban nem nyugodtak bele Belgrád elvesztésébe. A grockai esatának az volt a következménye, hogy a belgrádi békében Szerbia ismét a szultán hatalma alá kerül. Laudonnak jutott később a vár visszafoglalásának dicsősége. Ettől az időtől kezdve a vár története kevésbé érdekes. 1867-ig török őrség tartózkodott benne.

A vár a Duna és Száva közti földnyelven, a két folyó összefolyásánál emelkedik és festői képet nyújt a Zimonyból hajón érkező utasnak. A Duna partján terül el az alsó vár, mely egykor a hadikikötőt is magában foglalta. Kapui legnagyobb részét török eredetűek és érdekes példái a XVI—XVII. századbeli erődítési építkezésnek. A vár a mostani háborúban jelentéktelen szerepet játszott, — bár elég kárt szenvedett, — elavult erődítései nem nyújtanak elég védelmet a 30.5-es mozsár pusztító hatás

ellen. A gyalogsági és tüzérségi állások jórészt a váron kívül voltak és az utóbbiakat leginkább a várost környező magaslatokon helyezték el.

Belgrádtól délre, 18 kilométernyire emelkedik a mostani háborúból jól ismert Avala-hegy (565 m). Ennek tövében próbálták a szerbek a mi előnyomulásunkat megállítani. A hegy csúcsán emelkedik a hosszúkas alakú vár meredek falával, tanulságos példáját nyújtva a puska-por használata előtti idők jellegzetes erődítési rendszerének. Az egymáshoz közel elhelyezett körös és négyzetes bástyák a kis távolságra hordó nyilak és íjjak lőtávólában állanak a várfal mentén.

Történelmi adat csak 1442-ben említi először. E szerint Hadom pasa építette volna. Itt azonban inkább újjáépítésre kell gondolnunk, mert a vár elrendezése jóval korábbi keletkezési időre vall. Az ó-szerb ezárok idejében e várat Zrnov néven említik. Mostani neve az arab eavali szóból származik, a mi magasat jelent. Tényleg ez a magaslat a környék legkiemelkedőbb pontja.

Belgrádtól nyugatra, a Száva partján épült, négytornyos, négyzetes idomú szabácsi várhoz hasonló példát hazánkban is találhatunk (Diósgyőr, Csíkszereda). Kánitz Szerbiáról szóló háromkötetes munkájában a vár építését ugyan Mohamed szultánnak tulajdonítja; de ez bizo-



AVALA VÁRA.



SZABÁCS VÁRA.

nyára téves adatokon nyugszik, mert éppen a magyar várakkal való rokonsága, azonkívül a vár délkeleti tornyában feltalált késő gót tagozású kőajtó keret arról tanuskodik, hogy azt — római alapokon — Mátyás király építtette és pedig oly czéllal, hogy a törökök ellen védő-bástyául szolgáljon. A vár magvat a 44 m hosszú és 40 m széles várnégyyszög alkotja, négy sarkán egy-egy kerek, hatalmas toronnyal. 1521-ben hosszabb időre jut a törökök birtokába; egyébként sorsa szoros összefüggésben van a belgrádi váréval. A törökök a XVII. században erős kazamátaszerű boltzatokat emeltek a vár belsőjében a Száva felé eső oldalon. Hajdanta erős földszáncok is öveztek, ezeknek ma már nyomuk sincs, csak régi rajzok őrizték meg azok alakját és elrendezését. A vár ma teljesen rom és az enyészett ütött tanyát sok vihart látott falai között.

Jóval jutalmazóbb az a kirándulás, melyet a Dunán tehetünk meg Belgrádtól a mai Szendrőig, a hol a Duna és a Jezsava összefolyásánál a 25 bástyás hatalmas Szendrő vára áll, közvetlenül a folyam partján, mintha csak a Duna hullámaiból emelkedne ki a középkor egyik deszpótjának parancsszáva épült erős falával. A vár alaprajza háromszögű és dunai frontja mintegy 500 m hosszúságú. A belső vár egyik bástyáján téglaköbű alakított ó-szerb felírás tanuskodik arról, hogy Brankovics György szerb fejedelem 1430-ban építtette a várat. A helyenként 4 és fél méter vastag kőfalak jól dacoltak az idők viszontagságaival. A belső várban az egykori lovagterem oldalfala négy ikerablakával és a végső menedékkül szolgáló öreg torony jól kivehető. A hagyomány szerint a környékben 12 évig minden tojást a várépítkezéshez



SZABÁCS VÁRÁNAK SZÁVAPARTI OLDALA. — Csányi Károly felvételei.

mezei csatából hazafelé tartó Hunyadit a két-színű Brankovics egy ideig itt fogva tartja. 1459-ben II. Murad majdnem egész Szerbiát hatalmába keríti és vele együtt Szendrőt is. A mikor Belgrádból 1688-ban a törököket kiűzik, a vár minden komolyabb ellenállás nélkül jut a magyarok birtokába, de két év múlva Szendrő is osztozik Belgrád sorsában. Csak Savoyai Jenő 1717-iki nagy győzelme szerzi ezt a várat is vissza. További sorsa épp úgy összefügg Belgráddal, mint a szabácsi váre.

A mostani háborúban mindössze egy szakasz szerb gyalogság volt benne elhelyezve és egyik sarokbástyájában egy tábori ágyú a megfelelő legénységgel. A németek a Duna túlsó partjáról egy 42-es mozsár irányították a várra, egy lövést adtak le, mely falaiban tetemes károkat okozott és a légnyomás az ágyút kiszolgáló katonákat is megölte.

A vár középkori alakját meglehetősen megőrizte. Jól felismerhetők azok az átalakítások és toldások, melyeket a törökök a XVI. században eszközöltek. Ezekben a falakban a jellegzetes tégladiszítés (pl. meander alakjában) változatos formáit tanulmányozhatjuk. A belső vár bástyáiban több római dombormű van befalazva, ezek közt egy Herkules-jelenet klasszikus szépségével és művészi alakításával válik ki.

E néhány vár története is tanuskodik arról, hogy Szerbia sorsa mily szoros összefüggésben áll hazánkéval és így építészeti emlékeinek tanulmányozása magyar szempontból is kívánatos. Csányi Károly.

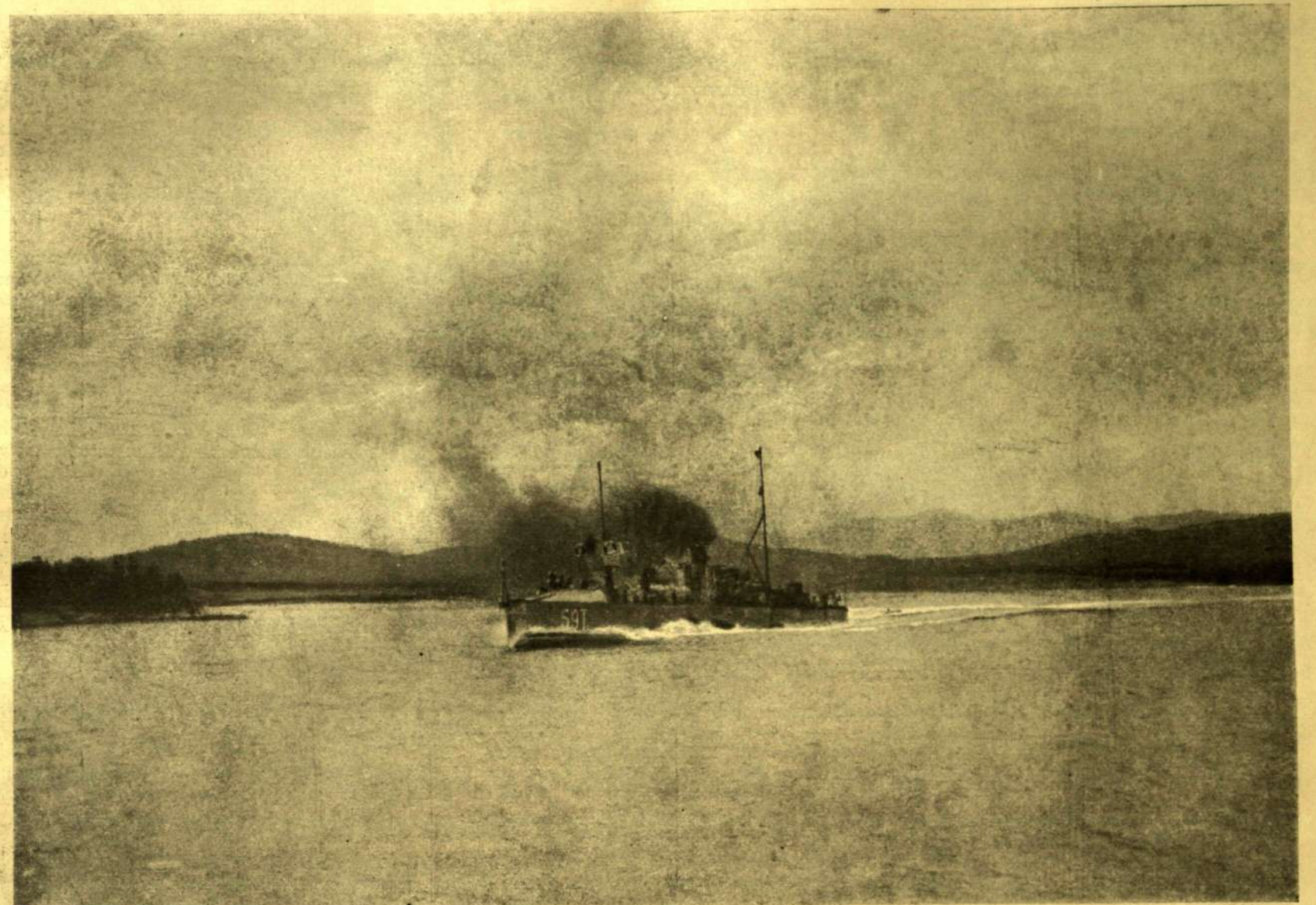


A NOVARA.

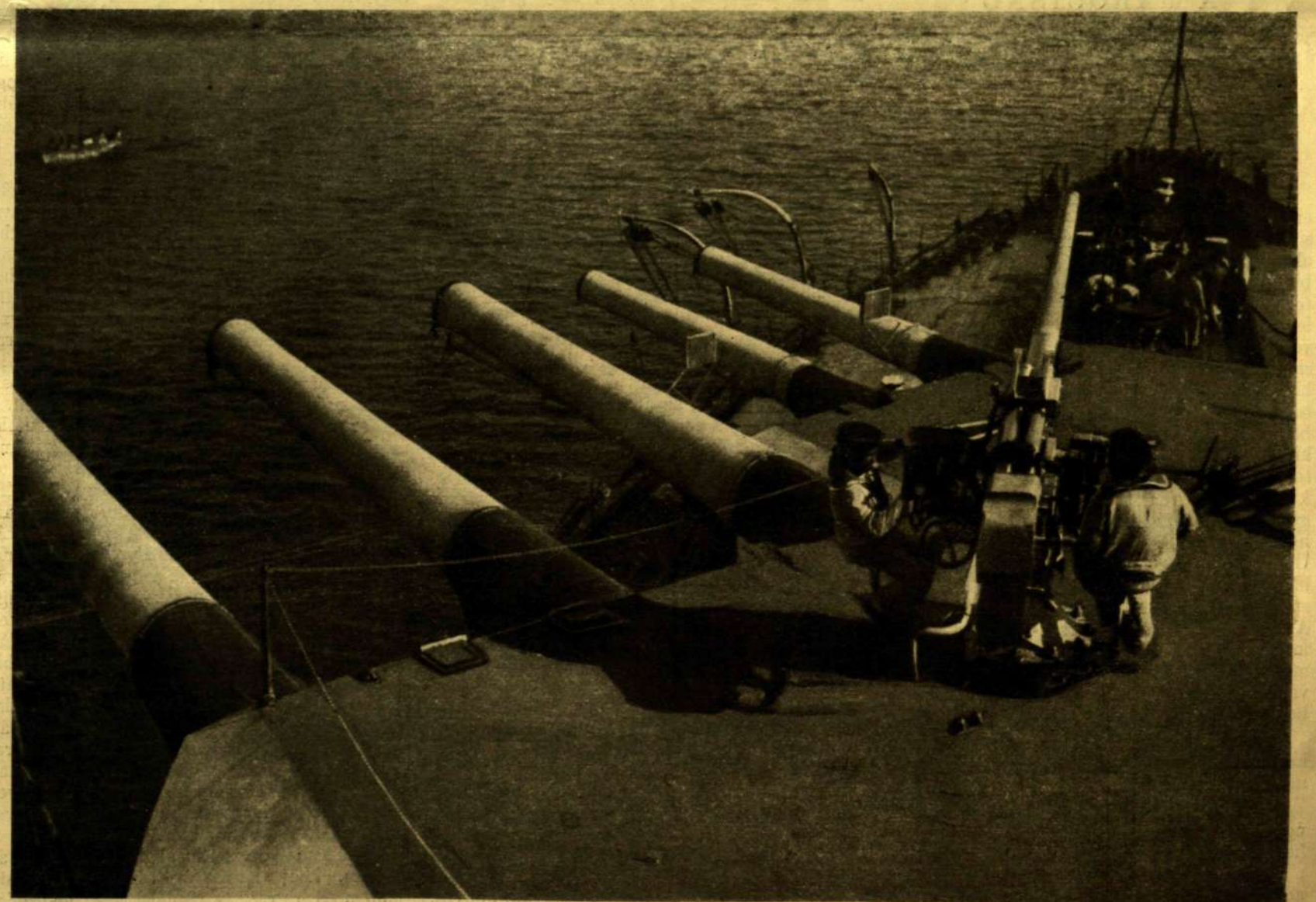


GYAKORLAT EGY CSATAHAJÓN.

HADITENGERÉSZETÜNK. — Balogh Rudolf, a harcstérre kiküldött munkatársunk fővőtelei.



TORPEDÓHAJÓ.



DREADNAUGHT

HADITENGERÉSZETÜNK. Balogh Rudolf, a harcstérre kiküldött munkatársunk fővőtelei.



TÉLI SZÁLLÁSOK KÖZVETLEN A TŰZVONAL MÖGÖTT. — Jolly Gyula a harcstérre kiküldött munkatársunk felvétele.

A MARQUISNŐ SZERELMES LEVELEI.

Irtta BRAUN LILY.

(Folytatás.)

Montjoie marquis Delphinehez.

Páris, 1773 augusztus 5.

Kedves Delphinem! Hogy magyarázhatta ennyire félre jószándékú levelemet? Semmi sinos tőlem távolabb, mint hogy könnyeket akarjak kifacsarni szeméből. Legyen benne biztos, nem akarom sem a szabadságát korlátozni, sem pedig éterj helyett iskolamester lenni. Csak vezetni akarom Önt — oly észrevétlenül, a mennyire lehet — s az anyámnak sinos bizonyára más szándéka. Ha kissé több bizalma lett volna, kissé több gyermeki szeretetet mutatott volna fenhéjazás és heveség helyett, akkor nem került volna a sor arra a kínos kimagyarázkodásra. Hogy anyám elutasította Chevreuse gróf látogatását, az talán kissé rigorózus dolog, de tekintve az Ön családi gyászát és az én távollételemet, bizonyára érthető. Csaknem mulattattott engem, hogy erre Önnek hirtelen eszébe jutott állása, mint a ház úrnőjé és kiadta a parancsot, hogy a szobákat készítsék el a vendégek számára. Az anyám nagyon sértődöttén ír, de azt hiszem meg fogja nyugtatni mai levelem, a melyben megmagyarázom neki, hogy a feleségemnek joga van bizonyos önállóságot kívánni ö vele szemben is.

A haragját pedig drágám, remélem, sikerül kissé enyhítenem annak a kis bőrdőnek a tartalmával, a melyet futárom át fog adni.

Magam mentem el Madame Bertinhez, a ki úgy fogadott szabóműtermében, mint valami hercegnő. A legsinosabb leányok hozták elem a legújabb ruhákat. Sajátságos, mennyire előny ad ma a divat is a könnyűnek, a lágynak, a nehézzel és feszessel szemben. Olyan ruhában járnak az utcán, a melyben nagyanyáink szégyeltek volna otthon járni. Szinte kísértetbe estem, hogy nem akceptálom ezt a divatot,

ha nem képzeltem volna el, mily pompásan érvényre juttatják ezek a simulékony negligé-öltözékek Delphinem természetét, mily csábítóan fognak ezek a mulifihuk, ezek a selyemsálók fehér nyaka köré simulni. Monsieur Bourbonnál, a dauphine cipészénél is voltam és átadtam neki a próbaczipőt. Látnia kellett volna lelkesedését, nem a cipő miatt, a melyre azt mondta, hogy mesquin, hanem a lábacská miatt, a melyre szánva van. Még kisebb, mint Guéménée hercegnőé és a nyerge magasabb, mint a Mirefoix marsallnéé! — mondta egyre-másra. «Drágakövekkel kell kirakunk ezt a lábacskát» — tette hozzá s én rávétettem magamat, hogy gyöngéd műalkotásaira ráhíntessem mind e tarka köveket. Madame Martintól egy sévresi edénykében Rouge dei Indest szereztem, Beaufordtól, kinek hajdíszei messze felülhaladják izlés és grácia dolgában az öreg Beloux-éit, az új arany-rizsport.

Még mindig a rettegett udvarmester leszek, vagy remélhetek egy kegyes mosolyt? Sajnos, a válaszáért erre a kérdésre csak néhány hét múlva mehetek el. Az ügyeim még nincsenek elintézve.

Beszéltem önnek annak idején Monsieur Beaujonról, az udvar bankárjáról. Olyan férfiak, mint Rohan herceg korlátlan bizalmukkal tüntetik ki, úgy hogy kissé régimódi felfogásomat, hogy nemes emberek ne foglalkozzanak pénzületekkel, leküzdöttem és ismételtlen konferáltam vele. Magaviselete kifogástalan volt s valószínűleg bizonyos megállapodásra jutottam volna vele, ha tegnap nem fogadtam volna el meghívását luxuriózus házába a Champs-Elysées-n, a hol a benyomás, a melyet nyertem, rendkívül kínos volt. Királyi hercegeknek nincs olyan palotája, mint ennek az uborkafára felkapaszkodottnak; minden művész mintha csak az ő szolgálatába állott volna; a társaság, melyet fogad, előkelőség és szellemi jelentőség dolgában az első Párisban és a mód, a melylyel minden tagja a háziúr iránt viselkedik, annyira alázatos, hogy nekem felforrott a vérem. Családja fiatal hölgyei körül a legősibb nevű kamarás urak és katonatisztek forgolódnak; láthatólag csak a kezüket kell kinyújtaniok, hogy grófi

vagy hercegi koronára tegyenek szert. Tehát máris annyira vagyunk, hogy ezeket a pénzembereket nemesak elviseljük, társadalmilag egy fokra állítjuk önmagunkkal, hanem annyira elsatnyultnak arisztokratikus érzésünkben, hogy udvart képezünk körülöttük. A legszomorúbb pedig az, hogy Versailles nem nyújt háttérét az olyan szigorúan arisztokratikus felfogásnak, a melyet én képviselek.

A Beaujonnál lefolyt souper után való nap megszokottam vele a tárgyalást és riválisával de Saint-James úrral léptem összeköttetésbe, a kiben a pénzember a nemes emberrel egyesül, a ki tehát jobban megfelel nekem. Máskülönből nagyon közel áll a kormányhoz és olyan valóságokat tett nekem, a melyek belső helyzetünkről való pesszimistikus felfogásomat csak megerősítik.

Igy tehát nem voltam rózsás hangulatban, mikor ugyanaznap Compiègnebe mentem, a hol az udvar jelenleg tartózkodik. Mellesleg megjegyezve: a király folytonos utazásai, melyek korával, fokozódó nyugtalanságával és változatosra való vágyával egyre gyakoribbak, a királyi pénzügyek főauditórának rémei. A kíséret mindig óriási, a vendéglátás, a melyet ő felsége személyes vendégeinek nyújtanak: határtalan; a nagy pénzemberek, a kik az udvar gyakori pénzzavaraiban készségesen előlegeznek pénzt, gyakran a legünnepelethez a vendégek közt.

Compiègnebe való érkezésem pillanatában tudtam csak meg, hogy mára várják a fiatal Dubarry vicomtessenek Dubarry grófnő által való bemutatását, melyet a dauphine befolyása alatt ismétetlen elhalasztottak. Ürügyet kerestem volna a távolmaradásra, ha előre tudtam volna, mert a legnagyobb mértékben kedvem ellenére volt, hogy ennek kalandornőnek új diadalánál asszisztáljak. A várudvar és a galériák zsufolva voltak s aligha tévedek, ha azt állítom, hogy manapság senki sem izgatja jobban az irigység és csodálat által fokozódott kíváncsiságot, mint a kurtizánok. Ennek bizonyítéka a sietség, a melylyel az udvar hölgyei tolettejüknek és viselkedésüknek minden új bizarrságát utánozzák.

Azt nem tagadhatom: a grófnő meglepett, és pedig nem annyira szépségével, mint inkább fellépése kifogástalan voltával, a tökéletes módal, a hogy még a dauphin és a dauphine elutasító hűvösségét is fogadta. Még a királylyal szemben sem árulta el egy pillantással sem a közeli viszonyt, a melyben állanak. Nem egy rangbeli nő, a ki ma azzal nagyozol, hogy tüntesse magát a jóformákon, példát vehetne róla.

Este nagy estély volt a várban. Abban az örömben részesültem, hogy találkoztam Morangiés marsallal, a ki ép most bekövetkezett fölmentése alkalmából általános üdvözlés tárgya volt. Az ő története állott a beszélgetés központiában s mindenki megegyezett a döntő szerepben, a melyet Monsieur Linguet és Voltaire úr játszottak ebben. Linguet elsőrendű ügyvédnek és írónak látszik, e mellett persze skrupulus nélküli ember. Az a hóbortja, hogy mindig ellentétbe helyezkedik a nép általános véleményével s ily módon republikánusból és szabadgondolkodóból az arisztokratikus és klerikális érdekek képviselője lett. Hogy Voltaire úr támogatja őt a Morangiés-esetben, az mindenkit, a ki multját ismeri, meglepett. Sajátságosnak hat az emberre, ezt az obskurus származású hírneves embert védőírátában gyászolja a francia nemesség szóvivőjeként föllépni látni s megtudni, hogyan hívott fegyverbe mindenüvé elhallatszó hangjával veszélyeztetett becsületünk védelmére. Csakugyan elérte, hogy minden becsavagyó kalmár azt képzelte, hogyha nyilvánosan a Morangiés pártjára áll, már nemes embernek fogják tartani. A mi engem illet, a két író állásfoglalása, ámbár helyesnek kell, csak megerősítette az ilyen fajtájú emberek iránti lenézésemet. Meg vagyok róla győződve: ha Franciaország összes filozofusait és népbarátjait beonták volna az udvari társaság intimitásába, ma már nem kellene félnünk tőlük.

Hogy mennyire hatása alatt áll a párisi nép e skrupulus nélküli firkászok bujtogatásainak, az nyilvánvaló lett előttem egy turbulens jelenetből, a melyet néhány nappal a per eldőlése után a Comédie Françaiseben éltem meg. A «La Réconciliation normande»-t játszották és annál a passzusnál: egy homályos ügyben a jól megfizetett bírák tisztább lármától vissz-

hangzott, hogy azt hittem, abba kell hagyni a színjátékot. Tomboltak, dobogtak, füttyültek, közben a legsértőbb megjegyzések estek Morangiésre, a parlamentre, Linguetre és Voltairere. Csak azt az egyet nem érttem: mért nem lép közbe a rendőrség.

Örülünk, drága Delphine, a mi nyugodt elszázi parasztjainknak, a kiknél az állam és egyház tekintélye még nem rendült meg. Itt van a biztos bástya a nagyvárosi romlott csöcselék ostroma ellen.

Boldog leszek, ha megint élvezhetem Froberg békéjét s szép úrnőjét szívemre szoríthatom.

U. I. Compiègneben láttam Frigyes Jenő herceget. Annyira észrevehetőleg kitért az utamból, az üdvözlétemet olyan feszesen és szertartásosan viszonzta, hogy nem volt módomban beszélni vele. Nagyon sajnálom. Meglett volna az az örömem, hogy egykori játszótársával beszélgethettem volna Önről, drága Delphine.

Gróf Chevreuse Guy Delphinehez.

Rémiremont apátság 1773 szeptember.

Legszébb marquisné asszonyom. A legkellemetlenebb kalandot is örömmel üdvözölném, ha alkalmat szerezne nekem, hogy hamarabb írjak önnek, mint a hogy különben írtam volna. Mennél inkább egy ilyen bájos kalandot! Kezéssel Rémiremont előtt eltörtött a kocsiunk tengelye. Elküldöttük egyik szolgánkat az apátságba s a legrövidebb idő alatt Christine hercegnő egy négyfogatú kocsija mentett ki kellemetlen helyzetünkből s ennek a szó legtagabb értelmében világi női szerzetnek elégáns helyiségeiben a bájos nők koszorúja üdvözölt. Tarka ruháik fölött viselik Szent Romaric rendjének széles kék szalagját és a hermelinnel szegélyezett fekete köpenyt. Valamennyien nagyon fel voltak hevülve s mivel sajnos, nem bizeleghettem magamnak azzal, hogy piros arczukat és ragyogó szemüket az én érkezésemre vezessem vissza, tehát egy nagyon is bő asztal hatását sejttem bennük s elhatároztam, hogy ezt élcezel és galantériával fokozom és kihatároztam. De már az asztalnál felvilágosítottam: a szomszédnőm, egy édes kis szőke, elbeszélte nekem, hogy a fiatal alapítványi hölgyek már hetek óta a szabályok megváltoztatásáért harcolnak, a melyek

megtagadják tőlük a választási jogot a rend konciliumában. Mennél inkább tréfára vettem a dolgot, annál magasabbra hangolódott az ő madár-hangoskájja. Clarisset, a ki szemben ült velem, egy másik harcos fiatal hölgy ugyanabban az értelemben világosította fel s mikor este a kertben jártunk, csodálkozásomra megtudtam, hogy a hercegnő, kora és apátnői rangja dacára a fiatalság pártján áll.

— Szivesebben látók — mondotta — ha a kisasszonyoknak megvolna a joga az üléstermen belül harcolni, mintsem hogy feljogosítsák magukat a zárt ajtó előtt intrikálni. Ez a nőnek arra a melléklépesői politikájára nevel, a mely Franciaország végzete.

Erre a rémiremonti kolostorfalak mögötti politikai vita fejlődött, akár a Palais-Royal kertjében Párisban, csak hogy itt a legregyebb nemesség hölgyei hevültek föl olyan kérdésekért, melyek amott csak ügyvédek, lézengők és filozofusok között keltenek szópárbajokat. Több mint fölöslegesnek tartottam volna magamat, ha nem izgatott volna az, hogy a fiatal amazonokat a galantéria minden varázsszerével lefegyverezem és rózsákat csempezzsek a kezükbe. A szerénységem tiltja, hogy leírjam az eredményt. Önre bízom, bájos Delphine, fesse ki magának. Hiszen önben is, a küzdő harcosnő vetelkedik az odaadó nimmával.

Milyen rosszul bánt önt velem! S mily kevésbé tudta a sebeket, a melyeket ütött, meggyógyítani! Borzalmas öreg várának magas termeiben, merev székei és sötét székényei között megközelíthetetlenek, ünneplésnek tűnt fel. Az ajka halvány volt, a tekintete elutasító, a keze jéghideg. Ha a vassal befoglalt ajtó bezárult ön mögött s Clarisse mögött és mögöttem és ha messze künn voltunk a napfénytől átizzított parkban, — elérhetetlenül az öreg marquis szeme, a marquis úr hangja számára — akkor visszatért ugyan az élet márvány-tagjaiba, — de nem én dicsőíthetem magamat ama Prometheusnak, a ki ezt belelehelte, — akkor újra nevetett a szeme, de nem nekem nevetett. Mindazáltal feledhetetlen nekem minden pillanat, a mikor együtt voltam ezzel a Delphinevel, de legfeledhetlenebbek azok az ah, oly ritka pillanatok, melyeket egyedül élhettem át önnel. Miért nem teljesítette kérésemet, hogy Motte-



TŰZÉRSÉG A BEHAVAZOTT KÁRPÁTOKBAN. — Jolly Gyula a harcstérre kiküldött munkatársunk felvétele.



ÚT AZ ÁLLÁSOKHOZ.

Jelky Gyula, a harcztérre kiküldött munkatársunk fővétele.

ville urat meghívja? S mindenkiféle, miért nem értette meg? Akkor nem lett volna szükség Boufflers, Prévost, Marivaux olvasására, hogy Clarisset elriasszunk.

Minden lovagi szolgálatom nem tudott annyit elérni, a mit a regényhősnők szenvedélye s sajnálatraméltó sorsa elért: hogy legalább imádójának szerelmét megérthetővé tegye. Oh, Aline, Manon és Marianne, a sítokra, ha meg tudnám találni, Flóra legszebb gyermekeit hintoném. Nektek köszönhetem, hogy Delphine rózsás füleskéi nem fordultak el, mikor szerelemről beszéltem neki, hogy hosszú, hosszú könyörgés után megadta egyetlen kegyét és nem vonta el forró ajkaimtól hőszin karját.

Ne haragudjon érte, ha elragad az emlékezés. A szép párisi nőnek lesz dolgom, hogy fájdalmas nyomait eltöröljék, de édességét és a reményt, a melyet kelt, nem fogják tudni elriasztani. Vajjon Páris forró lehellete se tudná megolvasztani a jeget a bájos marquisné szive körül?

Szabad-e várnom, hogy boldogítani fog egy sorral szép kezéből, boldoggá fog tenni, hogy a fonál köztünk, a még ma oly pókhálószerűen finom, egészen el ne szakadjon? Mint könyörgő csókolom a kezét és remélem, hogy hamarosan mint hálára kötelezett fogom megcsókolhatni.

Gróf Chevreuse Guy Delphinehoz.

Páris, 1774 február 21.

Végre, szép marquisné, levél Öntől! Már nem is remélem többé; küzdöttem magammal, vajjon emlékeztessem-e Önt még egyszer magamra, — attól félttem, hogy mint toladódt fog magától elutasítani. Most már nem épen hízogó ugyan, hogy csupán unalomból ír nekem és nem tudom, fog-e nekem sikerülni ezt az unalmat elriasztani, annál inkább, mert ez most Párisban általános szenvedés.

A király betegsége mint egy lidéreznyomás

nehedzik a versaillesi udvarra. Papok, mint Beauvais abbé, apácák, mint Madame Louise váltakozva befolyást nyerne; mindenkéféle sötét alakokat becsofátanak be hátsó ajtókon, mert ő Felsőge babonás lett és jóslatot magának. Csak órákra, legfeljebb napokra tudja Dubarry, a szép bacchánusnő melancholiájából kiragadni. Körülötte reszket minden — részint az aggodalomtól, részint reményből — s nem egy embernél van az a benyomásom, hogy titokban már besomagolták a bőröndjüket. Csak a dauphine belső helyiségeiben s a legszűkebb körben nevetnek, játszanak, táncolnak még. Mástkülönb a vidámság a Dulbé, a Guimard, a Rancourt kis palotáiba menekült s vele a társaság nem egy életvidám hölgye — s nem a kárára, mert itt legalább megtanulja, mi a mulatság és — a szerelem.

Még emlékszem csodálkozására a miatt, hogy a regényhősnők, a kikkel megismerttem, csupa kurtizánok. Ha nem élne mint egy bebörtönzött a régi várában, — az új palota elkészülése még egy kis várakozásba telik s a pavilloné, a melyet én ajánlottam, hogy őnmaga számára építtesse, bizonyára még többé! — akkor hamarabb megértené, mint mások, ennek az okait. Ezek a lányok szabadok, a tekintetek és az etikett ollója nem metszi le érzelmeiket, hogy illedelmesen álljanak glédában, mint a gömbakácok; nincs férj, a ki magántulajdonává tegye őket, mint a kutyáját, a melyet arra dresszíroz, hogy még ha éhes is, semmi áron se fogadjon el mástól egy darab kenyéret.

A Rancourt palotájában — hasonlíthatatlan színész nő ez, a kit Argenson herceg lanszírozott s kinek a pillanatban egész Páris lábait előtt hever — s a Guimardéban, ki veszedelmes riválisa miatt minden művészetét játszatja, minden báját kifejt, ismételtelen találkoztam közös barátunkkal, Frigyes-Jenővel. Eltelve lévén Önrel, szépséges marquisné, nem tudtam betelni vele, hogy Önről beszéljek; a szófukar nyugalomból, hogy ne mondjam, közömbösségből, a

mellyel rám hallgatott, csaknem komoly differenciára következtetnem volna. Ön és a herceg között, ha ő ebben a mértékben érhetetlen ingerültséggel nem tekintette volna az Ön személye elleni sértésnek azt az ártatlan megjegyzésemet, hogy a bájos marquisné a zord öreg német Frobergből hamarosan virágzó francia „Mont de joie”-t (a gyönyör hegye) csinál. Az Ön védőjeül csattant ki s olyan csalódásig híven játszott a régi, arra egyedül jogosult jóbarát szerepét, hogy én azt se tudtam, mire véljem s a kis Guimard sokatmondóan mosolygott.

Csak néhány napra kívánnám különben Önnek a mennyei táncosnővel való érintkezést. Gyakran emlékeztem Önre abban a módban, a mint lassankint fölemeli nehéz szempilláit sötét szeméről s gyöngéd testének lágy mozdulataiban. Csakhogy ez a test feszelen, Anglia divatának megfelelően — feszelen, mint az odaadása, a gyöngédsége.

«A ki a szerelemben nem tud pazarolni, az maga is koldus» — mondotta nekem a multkor, — egy kis grófnőnek pedig, a ki szerelmese ingatagsága miatt panaszkodott neki, gúnyosan oda-vetette: «Csak táplálja tovább a titkos pillantások és kézzorítások alamizsnájával, akkor a legrosszabb ellensége lesz, forradalmár, mint Páris fázó és éhező népe, láttára az égő fahasá-boknak, melyeket Páris nagyurai az ő kedvükért palotájuk előtt meggyújtanak s a morzsáknak, a melyeket nekik odavetnek.»

A levelemben csalódní fog, mert attól tartok, egy órára sem szabadítja meg komorságától, sőt talán még elmélyíti. Vagyok olyan kegyetlen, legszebb asszonyom, hogy még kívánjam is ezt a következményt, mert ön oly makacs, — vagy oly szelídeleki? — hogy nagyon boldogtalannak kell lennie, hogy megszabadítsa magát a boldogtalanságtól.

(Folytatása következik.)

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Az esztétika alapelemei. Esztétikai irodalmunk, mely valamikor igen szépen indult s termékeny fejlődés esztráit hozta magával, az utolsó két évtized alatt nagyon megcsappant úgy mennyiségben, mint értékben. Beöthy Zoltó nagyhatású egyetemi és írói munkáján kívül ez idő alatt alig történt valami ebben a fontos tudomány-ágban, ha felelőjük Jánosi Béla derék és hasznos munkásságát az esztétika története terén, akkor elmondhatjuk jőformán mindazt, a mi újabb esztétikai irodalmunkban fölemlítésre méltó. Ennek kultúránk, tudományos életünk teljessége valja kárát. Külföldön ez idő alatt jőformán teljesen átalakult az esztétikai vizsgálódás, új módszerek, új irányok keletkeztek, új vizsgálódási területek táródtak fel s a mi tudományosságunk fölött ez nyomtalanul tűnt el s az érdeklődő, ha tájékozódni akar az esztétika terén, alig talál mai színvonalon levő magyar könyvet, a mely megmutatná neki az utat, a melyen az esztétikai megismerésig hatolhat. Ezért örömmel kell fogadni mindent, a mi ezt a hiányt csak némileg pótolja s nagy szolgáltatokat tesz a Kultúra és tudomány vállalat, egyik új kötetével, a mely Benedetto Croce kis munkáját adja magyarul Az esztétika alapelemei címmel. Croce a modern esztétikának legnagyobb hatású művelői közé tartozik, erős tudományos és írói egyéniség, a kinek jelentősége túlnő az olasz irodalom határain s befolyással van a tudományos egyetemes fejlődésére is. Ez a kis könyve rövid bevezető összefoglalása az esztétika alap-problémáinak, laikus érdeklődők számára. S megvan az a nagy előnye, hogy jól van írva, világos, értelemes az előadása, nem nehezíti meg az olvasó dolgát reá nézve fölösleges, csak a szakember számára érthető asszociációk bevonásával. Négy fejezetből áll: az elsőben a művészet mibenlétének meghatározását adja, nem elvont formákkal, hanem a művészetről való gondolkodás módjait szemléltető világos okfejtéssel. Második fejezetében fejtegeti a művészetre vonatkozó s nemcsak a közönség, hanem a szakemberek körében is meggyökerezett tévedéseket, a továbbiakban pedig megállapítja a művészet helyzetét az emberi szellemben és a társadalomban s néhány figyelemre méltó szempontot ad a művészeti kritikáról és művészettörténetéről. A kitűnő kis könyvet Farkas Zoltán fordította teljes megértéssel és könnyen olvasható, jó magyarsággal. A Franklin-Társulat kiadásában jelent meg; ára csinos kötésben 2 korona.

Fantasztikus szerelmek. Szilágyi Géza új könyve új oldaláról mutatja be az íróját. Eddig inkább mint szenvedélyes lendületű versek, eredeti felfogású és értelemesen argumentált kis tanulmányok, czikkek íróját ismerte a közönség és mint kiváló készűségű publicistát, új könyvében mint novelláiról lép előnk. S most minden másféle munkájában, ebben is eredeti, új utakat tör magának. Novellái nem a nátnak divatos novelláinak a realizmus szelleméből lekezzett formájá szerint valók, az író a maga mondanivalója számára új formát is keres, új egyéni stílust. Ezzel a stílusával elsősorban pontos közlésre törekszik, a mondanivalónak olyan megfogalmazására, a mely teljesen, félre nem érthető határozottsággal közvetíti az olvasóval mindazt, a mit az író el akar neki mondani. Innen előadásának nyugodt, mindenemű lírai továbbzengéstől óvakodó folyása, — az író objektív hangon, a történetek és helyzetek érzelmi elemeit még hangsúlyozásával sem éreztetve beszél róluk s az olvasóra bizza, hogy az alakok s az események líráját kialakítsa magában. Ez a líra pedig mindig megvan, igen erősen csak ki a dolgokból s az előadás nyugodtsága csak annál koncentráltabbá és szuggesztívabbá teszi. A történetek mind az erotikának arról a területéről valók, a hol a nemek közti kapcsolat már többé-kevésbé eltörlődik a normalistól, a mindennapi valóságtól. Szereplőket olyan helyzetekben s olyan lelki motívumok hatása alatt mutatja be az író, a melyekből pszichológiai kénszertességgel adódik az abnormis eszelekvés. Néha sajátos, egészen egyénien humoros hangulat keletkezik egy-egy ilyen történetből, a humornak az a fajtája, a melybe erős komor, sötét színek játszanak bele s a melynek csak egy vonallal kellene kitérnie, hogy tragikusá váljék. Néha tragikusabb robban ki, nagy feszültséggel és komor füsttel az esemény, — a két alaphangulat majdnem mindig keveredik, — csak az elemek összetételét vagy sorrendjét kellene felelelni és azonnal átfordulna a hangulat az ellenkezőjére. Valami olyasféle hatás keletkezik így, mint a changeant-nak nevezett selyemé: a világitástól, attól, hogy milyen szempontból nézzük, — az olvasó hangulatától függ, humoros-e a hatás vagy tragikus. Az író maga, mintha csak mint médium jegyeznél be a történeteket, rajtuk kívül marad, bizonyos sajátos fatalizmussal néz mindent s különösen az embereket, — csak ha végigolvastuk a könyvet és számot adunk magunknak beuomásunkról, akkor érezzük meg, hogy különös mély szomorúság van az író hangjában, a minden dolgok hiábavalóságának fájdalmas átérzése. Erről

ismerünk rá Szilágyira, a Irikusra, a ki egykor a Predikátor könyvének pesszimizmusát énekelte. A könyvet Dick Manó adta ki. Pest, 1916. Krúdy Gyulának új könyve jelent meg e cím alatt: krónikák, hangulat-képek, melyek néha novellisztikusan kerekednek ki, ötletek, Krúdy ismert meleg, ábrándos hangján, erős hangulatkező előadásával megírva. Az író teljes közvetlenséggel mondja el hangulatait, benyomásait s azzal a sajátos modern romantikával, a mely az ő írásait jellemzi, könyvét «Pest széplelkű hölgyeinek ajánlja, a kik oly nemeseek, mint a kócsagmadarak és oly szépek, mint a jelenkor divatja.» A kis könyvet a békéscsabai Tovan-czég adta ki s igen csinos, finom rajzú borítékot adott hozzá. Kőműves Kelemen, Kárpáti Aurél és Vajta László három felvonásos drámája, mely a Nemzeti Színházban szép sikert aratott, most könyv alakban is megjelent. A darab az ismert székelypallada drámai értékesítésére való érdekes kísérlet, különösen magyaros képeivel és színeivel s néhány erőteljes hangulattal tetszett a közönségnek, a mely ezekért szívesen felelt szimbolikájának sok tekintetben erőszakolt, túlságosan tudatos voltát, a cselekvény néha nehezen indokolható fordulatait s nyelveinek itt-ott erősen kiérezhető könyv-ízét. A könyvet a «Tájos» nevű újonnan alakuló könyvkiadó vállalat adta ki igen szép kiállításban, Kócs Károly magyaros stílusú művészi linoleum-metszeteivel. Ára 8 korona-50 fillér. A Jó Pajtás, Benedek Elek képes gyermeklapja február 4-iki legújabb számába Benedek Elek irt verset, Várady Antal történeti elbeszélése A pécsi diák címmel Tinódi Sebestyénről, Szemere György folytatja A kis káplár című regényét, Föbiáné Biczó Ilona és Haranghy Jenő szép képeket rajzoltak, Avar Gyula érdekes meséit mond el, Benedek Elek folytatja Rókáné komámszony agyafurt kalandjainak elbeszélését. Érdekes kis krónika rovat, a rejtvények, szerkesztői üzenetek egészítik ki a szám gazdag tartalmát. A Jó Pajtást a Franklin-Társulat adja ki, előfizetési ára egész évre 12 korona, félévre 6 korona, negyedévre 3 korona, egyes szám ára 24 fillér. Mutatványszámot kívánatra küld a kiadóhivatal, IV. ker. Egyetem-utca 4.

MATYON-FEL GISSHÜBLER termézetes égvényes SAVANYÚVIZ.

Gyermekeknek legbiztosabb szer váltólás, hűdégelés és számköbögés ellen a magyar orvosok által 40 aranyal jutalmazott Rosnyay világhíri Chinin-czukorkája és Chinin-csokoládéja Nem keserő és így gyermekek szívesen veszik. Milliómillió nagy éremmel kitüntetve és kézzelnyesen védve. A valódi készítmény csomagoló-papírosán Rosnyay M. névalírása látható. 1 drb ára 12 fill. 25 drb ára 30 fill. 25 drb ára 30 fill. Kapható minden gyógyszer-tárban. — Készíti a fejtalálós: Rosnyay Mátás gyógyszer. Aradon, Szabadság-tér 8. szám.

Ujtsa meg arczbőrt a Schröder-Schenke-féle hámlókurával Dr. Lahmann módszere szerint. Dr. Funke az összes széplészek ideáljának mondja. Ezen hámló-kúra észrevétel nélkül eltávolítja körülbelül 10 nap alatt a felső bőrt az összes fejtírhákkal, u. n. szepő, mltosszer, pattanás, sárga foltok, orrvörösség, likacsos bőr, hervadt, petyhéd bőr. A kúra után a bőr vaktó szépségben fiatalos és tisztán mutatkozik, így mint a gyermeké. Kényelmesen keresztülvihető otthon, anélkül, hogy környezete valamit észrevehessen: ára 14 kor. Diarézis, székélekedés utánvételi, vagy az összes előzetes beki-dése ellenében (pósta költséggel). SZÉPSÉGÁPOLÁSI INTÉZET V. U. Schröder-Schenke Wien, 1/48. Wollzeile No. 15. Rendeléseknél szíveskedjék lapunkra hivatkozni.

NOÉMI FIA a címe LACZKÓ GÉZA most megjelent regényének, melyben egy színész nő pályáját s a vidéki magyar élet változatos képeit festi. Ára 5 korona. A Franklin-Társulat kiadása. Kapható: LAMPEL R. Könyvkereskedése (Wodianer F. és Fiai) r.-t.-nál, Budapest, VI., Andrássy-út 21. és minden könyvkereskedésben.

Az egész zeneműirodalom rendelkezésére áll annak, aki az Országos Hangjegykölcsonzó Intézetben, Budapest, IV., Sütő-utca 2. félemelet, előfizet 3— KOR. HAVI KÖLCSÖNDIJÉRT. Betét helybelieknek 3— korona, vidékieknek 10— korona. Kérjen ismertetést! Kérjen ismertetést! Minden számában érdekes és eredeti fényképfelvételeket közöl. A léghajózás eseményeiről, fejlődéséről és céljairól kitűnő és könnyen érthető népszerű cikkekkel tartalmaz. Különösen figyelemre méltók a léghajózás és repülés hadi alkalmazásáról írott közleményei, valamint az ifjuság számára külön fenntartott kisrepülő-gép (modell) rovata. Mutatványszámokat a kiadóhivatal szívesen küld Budapest, I. ker., Retek-utca 46. sz.

A HÁBORÚ NAPJAI.

Január 25. Tersztyánszky vezérezredes hadsergenél egy német rohamcsapat sikeres vállalkozása. A németek az Aa két oldalán támadásikkal tíz kilométer szélességben elfoglalták több erdei állást, 1700 foglyot ejtettek. 13 gépjárművet zsákmányoltak. A nyugati harctéren az Artoisban, az Anere és a Somme közt és az Aisne-arczvonalon a tüzérségi és aknavető tevékenység időnként fokozódott. Több helyen a németek sikeres felderítő harcra és rajtaütéseit. A többi harctéren nincs újság.

Január 26. A Casinu-völgyben visszavertünk egy román előretörést. Az Aa mentén folyó harcok a németeknek a folyó mindkét partján levő további állások elfoglalásával teljes sikert hoztak. A nyugati harctéren a Maas nyugati partján a németek a 304-es magaslaton 1600 méter szélességben elfoglalták a francziák árkat. A francziák éjjeli ellentámadásait visszaverték. Macedóniában Bujuk Tasnál a bolgárok visszaverték szerb erők előretöréseit.

Január 27. A Putna és Casinu völgyben sikeres portyázásaink. Az Aa vidékén elhódított területeket az oroszok semmiféle erőlködése nem tudta visszazerezni. A nyugati harctéren a Labassécsatornától délnyugatra meghiusult az angolok egy előretörése. A Maas nyugati partján a francziák újabb támadása a 304-es magaslaton tőlük elfoglalt állások visszahódítására meghiusult. Az olasz harctéren Görz területén élénkebb ágyútűz és repülőtevékenység. A Doberdo-tó környékén ágyútűz.

Január 28. Valeputnától nyugatra az ott túlerőben levő ellenség benyomult legelső árkaikba. Harcvonalunkat a legközelebbi kúpra helyeztük át. Az Aa mentén ágyúharc és az oroszok hasznalt támadásai. A nyugati harctéren Translaytól délnyugatra a Sommetől északra befészkelték magukat, a német vonal egy kis részébe.

Január 29. A mesianestei szakaszon az ellenség újabb támadását súlyos veszteségei mellett visszavertük. A Zlota Lipánál a török 15-ik hadtestet vetette vissza az oroszok nagy erejű támadását. A nyugati harctéren az angolok három hullámban végrehajtott támadását a németek visszaverték. A Maas nyugati partján a francziák több eredménytelen támadása a január 25-én tőlük elfoglalt 304-es magaslat ellen; nem tudtak egy talpalattnyi területet sem elfoglalni. Az olasz harctéren a Doberdo-tó felé sikeres vállalkozásaink; helyenkint mérsékelt tüzérségi tűz.

Január 30. Az orosz és román harctéren nincs nevezetesebb esemény. A nyugati harctéren az Artois-arczvonalon felderítő csatározások. Az olasz harctéren csapataink sikeres vállalkozásai a görzi grótságban. Kastanjovicánál a 71. gyalogezred osztagai behatoltak az ellenséges állásba, elrombolták az árkokat s foglyokat ejtettek. Vertojától keletre is hasonló sikeres rajtaütés. Macedóniában a Cserna-hajlásban és a Struma-völgyben felderítő osztagok összeütközései.

HALÁLOZÁSOK.

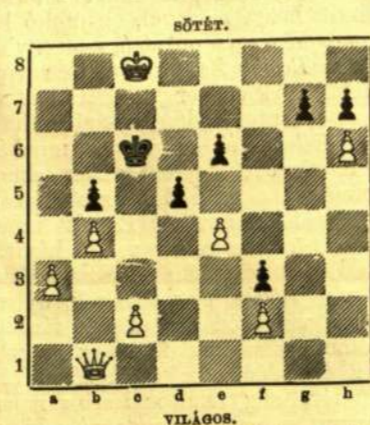
Elhunytak a közelebbi napokban: HAÁM GYULA, nyug. gazdasági tanácsos, Vas vármegye törvényhatósági bizottságának tagja, takarékpénztári alnök, stb. 70 éves korában, Németújvárott. — ORAVSZNY LÁSZLÓ, községi jegyző, 50 éves korában Tolnán, az egész község őszinte részvéte és kártársai sokasága kísérete utolsó útjára. — BODNÁR BALINT, ügyvéd, 68 éves korában, Kolozsvárott. — Dr. MIKOLAY ISTVÁN, Békés vármegye tisztelbéli orvos, 64 éves korában, Szarvason. — BRÓDY GYULA, 30 éves korában. — PALASÓVSKY ODÓN, 59 éves korában, Patkópusztán. — APPEL EDE, apát, nyugalmazott plébános, 80 éves korában, Budapesten. — SEBESTYÉN MÓR, államvasúti felügyelő, 53 éves korában, Budapesten. — ÖZV. MÁRKÓ ISTVÁNNÉ, volt budapesti ágyvéd és 48-49-es honvédfőhadnagy özvegye, 95 éves korában, Budapesten. — ÖZV. HALDEKÉR PÁLNÉ, 82 éves korában, Kaposvárott. — ÖZV. báró VÁCSÉY JÓZSEFNÉ, született Dessewffy Blanka grófnő, 75 éves korában, Sárközön. — Lovag adlershauseni WALDHÜTTER HUÓ, királyi tanácsos, fővámtárnok özvegye, szül. Láng Emilia, 70 éves korában, Budapesten. — ÖZV. HOLZWARTH FERENCZÉNÉ, szül. Jakab Anna, 68 éves korában, Budapesten. — CSASZKÓCZY KÁROLYNÉ, szül. Grumich Vilma, 49 éves korában, Budapesten. — FÁBRY GUSZTÁVNÉ, szül. Seichner Ilona, 69 éves korában, Seibiczen.

Szerkesztői üzenetek.

Sóhajok órája. Messze. Női dilettáns-munka, nem való a nagy nyilvánosság elé. Harci zaj közt. A vándor stb. Egyik fordítás se jó, nincs bennük poétai lendület és szín. A csonka hős. A téma tragikumát nem tudta megvalósítani; a mit mond róla, csak papiros-izű beszéd, nincs életképes magva.

SAKKJÁTÉK.

3042. számú feladvány Dr. Frankensteintől.



Világos indul és a negyedik lépésre mattot ad.

KÉPTALÁNY.



A 'Vasárnapi Ujság' 1-ső számában megjelent képtalány megfejtése: Fájdalom a boldogságnak egyik alkotórésze.

Felolós szerkesztő: HOITSY PÁL.

Szerkesztőség (red): Budapest, IV., Vármegye-utca 11.

Lapkiadó tulajdonos Franklin-Társulat IV., Egyetem-utca 4.

ALAPITVA 1914. Gyász esetben Haltenberger Vilmos ruhák soron kívül festetnek feketére. Nagyváradi Postafőnök. Postai megbízások gyorsan és pontosan eszközöltenek.

LOHR MÁRIA (KRONFUSZ) Fiókok: II. Fő-u. 27. IV. Eskü-utca, Csokakői-u. 14. Harminas-u. 4. VIII. Teréz-körút 39. Andrássy-ut 16. VIII. József-krt 2. Telefon: József 2-37.

Vadászat 200 db hatos vagy nyolcosas sőréttel töltött teljesen kész tollényt (Cal. 16.) adok tiszteletdíj fejében annak, aki nekem a jövő időnyre egy jó apróvad vadászterület ajánl, nem nagyon messze a fővárostól és vasúttalossal. Szíves ajánlatok a NIMRÓD kiadóhivatalához, Bpest, IV., Egyetem-utca 4. intézendők.

Vadászsportot űzők akár itthon, akár a fronton vannak — figyelmebe ajánljuk a „NIMRÓD” KÉPES VADÁSZUJSÁG-ot. Állandó melléklete: „A vadászeb” című egyedüli magyar nyelvű ebtenyészési szaklap. — Mindkét lap gyönyörűen illusztrálva. Előfizetési ár mindkét lapra: egész évre 14 kor., félévre 7 kor., negyedévre 3.50 kor., egyes szám ára 50 fillér. Tessék mutatványszámot kérni. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, IV. ker., Egyetem-utca 4. sz. (Franklin-Társulat.)

Margit-Crème a főrangú hölgyek kedvenc szépítő szere, az egész világon el van terjedve. Páratlan hatása szerencsés összehatásában rejlik, a bőr azonnal felgyógyul és kiváló hatása már pár óra lefolyása alatt észlelhető. Mivel a Margit-crème utánozható és hamisítják, tessék eredeti védjeggyel ellátott dobozt elfogadni, mert csak ilyen készítményért vállal a készítő mindennemű felelősséget. A Margit-crème ártalmatlan, zsírtalan vegytiszta készítmény, amely a külföldön nagy feltűnést keltett. Ára 1 kor. 50 fillér. Margit-zappan 2— kor. Margit-pouder 1.50 kor. Gyártja Földes Kelemen laboratoriuma Aradon. Kapható minden gyógyszertárban, illatszert és droguésüzletben.

Használhatatlan FOGSOROKAT film és esztétormelékkeket, higányt, esztét-papír hulladékokat, zálogeszközöket vesznek: Gross Antal, Budapest, VIII., József-körút 23.

Új szépirodalom DRASCHE-LÁZÁR ALFRÉD. TÚZPRÓBA Regény. Ára 5 korona. KAFFKA MARGIT. ÁLLOMÁSOK Regény. Ára 6 korona. LACZKÓ GÉZA. NOÉMI FIA Regény. Ára 5 korona. MOLNÁR FERENC. Kis Hármaskönyv Elbeszélések. Új kiadás. Három kis kötet tokban. Ára 6 korona.

TORMAY CÉCILE. Emberek a kövek között Regény. Második kiadás. Ára 4 korona. A Franklin-Társulat kiadásai. Megrendelhetők: LAMPEL R. könyvkereskedése (Wodianer F. és Fiai) r.-t.-nál, Budapest, VI., Andrássy-ut 21 és minden könyvkereskedésben.

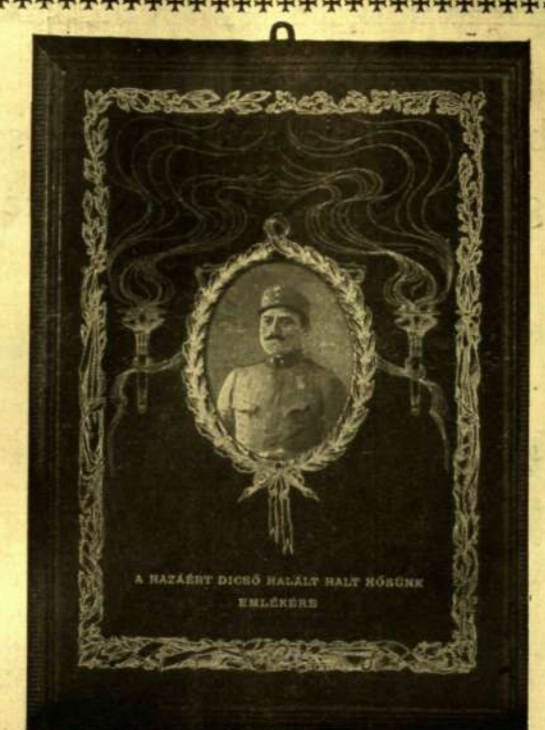
Költözökösor nélkülözhetetlen a lakásbérleti szabályok ismerete!

LAKÁSBÉRLETI SZABÁLYOK

Összegejtötte és magyarázta Dr. PONGRÁCZ JENŐ budapesti ügyvéd.

Tartalmazza Budapest-székesfőváros lakásbérleti szabályrendeletének hiteles szövegét és magyarázatát. Illeték szabályokat. A kapuzárási, víz- és gázszabályokat. Teljes joggyakorlatot stb., stb.

Harmadik teljesen átdolgozott kiadás. Mindenütt kapható. Ára kötve 3 K 20 fillér. Megjelent a Magyar Törvények, Franklin-Társulat zsebkijáradékgyűjteményében. Kapható: LAMPEL R. könyvkereskedése (Wodianer F. és Fiai) R.-t.-nál, Budapest, VI. ker., Andrássy-út 21. szám és minden könyvkereskedésben.



Eredeti nagyság 20x28 cm. Törvényesen védve. Tetszés szerint falra is függesztethető, asztalra is állítható.

Őrizzük meg hősi halált halt kedveseink emlékét!

A világháború majd minden családból kiragad egy-egy kedves hozzátartozót, kinek emlékét szívünkbe zárva, feledni nem tudjuk. Ezeknek a dicső halált halt hőseinknek emlékét megörökítendő, igen diszes, szép kivitelű fényképtartó keretet, (fekete moiré alapon, ezüst nyomással) melybe bármilyen arckép beilleszthető. 2 korona beküldése ellenében bérmentve küld.

Méhner Vilmos kiadóhivatala, Budapest, IV., Egyetem-utca 4.

Gyűjtőknek 6 darab után 1, 10 darab után 2 tiszteletpéldánnyal szolgálunk.

A KULTURA és TUDOMÁNY

új kötetei: Dr. Jerusalem Vilmos. Bevezetés a filozófiába A harmadik német kiadás után fordította Schöpflin Aladár. Ára kötve 2 kor. 40 fill. Pollard A. F. Anglia története Fordította Bálint Ernő. Ára kötve 2 kor. 40 fill. Benedetto Croce. Az esztétika alapelemei Fordította Farkas Zoltán. Ára kötve 2 korona. Durkheim. A szociológia módszere Fordította dr. Balla Antal. Ára kötve 2 kor. 40 fill. A Franklin-Társulat kiadásai. Megrendelhetők: LAMPEL R. könyvkereskedése (Wodianer F. és Fiai) r.-t.-nál, Budapest, VI., Andrássy-ut 21 és minden könyvkereskedésben.

Rendelésnél szíveskedjék lapunkra hivatkozni.



A háborús helyzet megértéséhez nélkülözhetetlen kézikönyv a ZSEBATLASZ

1917. évre. HUSZONKÉT igen érdekes földrajzi, külpolitikai, közgazdasági, statisztikai és háborús vonatkozású cikkel, nyolc kisebb, négy nagy színes térképpel és színes grafikonokkal. Ára 3 korona 60 fillér.

A Magyar Földrajzi Intézet r.-t. kiadása. Kapható: Lampel R. könyvkereskedése (Wodianer F. és Fiai) r.-t.-nál, Budapest, VI., Andrássy-út 21. és a Franklin-Társulat (Méhner Vilmos-féle) könyvkiadóhivatalában, Budapest, IV., Egyetem-utca 4., valamint minden könyvkereskedésben.

Hirdetmény. Ezennel közhírré tétetik, hogy a Magyar Kir. Szabadalmazott Osztályországi (XXXVII. sorsjáték) 6. osztályának húzásai 5. évi február hó 14-től március hó 13-ig tartanak meg, még pedig a következő napokon: február: 14, 15, 16, 17, 19, 20, 22, 23, 24, 26, 27, március: 1, 2, 5, 6, 8 és 13-án. A húzások a négy első napon 9 órakor, a többi napokon 9 órakor kezdődnek és a magyar királyi ellenőrző hatóság és királyi közbizonyos jelenlétében nyilvánosan történnek a M. Kir. Szab. Osztályországi húzási termében. A sorsjegyeknek a 6. osztályra való megújítása a játéktörvény szerinti minden igényt kielégítő elosztásuk terhe alatt, 1917. évi február hó 7-ig eszközölendő. Budapest, 1917. évi január hó 7-én. Magyar Királyi Szabadalmazott Osztályországi Igazgatósága. Tolnay. Hazay.

Minden magyar ember házának, minden hatósági intézmény termének
legszebb disze, legszebb ékessége



Ő Felsége a király és királyné

IV. Károly király és Zita királyné

művészi kivitelű, mélynyomású arczképe.

A koronázás magasztos tényének megörökítésére a király és királyné legmagasabb engedelmével *Strelisky cs. és kir. udvari fényképész* készítette a felvételt, mely Ő Felsége a király és királyné legkegyesebb tetszését megnyerte, s a terjesztéshez legfelsőbb helyen hozzájárultak.

A mélynyomású kép ára
keret nélkül . . . 10 korona.

A kép nagysága 40×50 cm.,
a karton pedig 58×70 cm. nagy

Kapható:

LAMPEL R. könyvkereskedése (Wodianer F. és Fiai) r.-t.-nál,
Budapest, VI., Andrassy-út 21. és minden hazai könyvkereskedésben.



6. SZ. 1917. (64. ÉVFOLYAM.)

SZERKESZTŐ
HOITSY PÁL.

BUDAPEST, FEBRUÁR 11.

Szerkesztési iroda: IV. Vármegye-utca 11.
Kiadóhivatal: IV. Egyetem-utca 4.

Egyes szám
ára 40 fillér.

Előfizetési
feltételek:

Egészévre — 20 korona.
Félévre — 10 korona.
Negyedévre — 5 korona.

A «Világkrónika»-val
negyedévenként 1 koronával
több.

Külföldi előfizetésekhöz a postailag meg-
határozott viteldj is csatolandó.



SZIKLAFÉSZEK. — Dufka Károly felvétele.